

Dosarul nr. 3r-261/23
2-22033258-01-3r-03102023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud.: G. Cazacu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: V. Negru, I. Dutca, E. Palanciuc)

DECIZIE

06 decembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Aliona Miron
Diana Stănilă
Mariana Pitic

examinând recursul depus de Uniunea Avocaților din Republica Moldova, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Jenunchi Elena împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova, Comisia de licențiere a profesiei de avocat cu privire la constatarea neexaminării în termen legal a cererii și lezarea drepturilor și libertăților, constatarea întrunirii cerințelor legale prevăzute de art. 10 din Legea cu privire la avocatură nr. 1260-XV din 19.07.2002, pentru exercitarea profesiei de avocat, precum și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil cu privire la admiterea în profesia de avocat, cu eliberarea licenței de avocat,

împotriva încheierii din 05 iulie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost declarat inadmisibil apelul declarat de Uniunea Avocaților din Republica Moldova împotriva hotărârii din 21 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă:

la 10 martie 2022, Jenunchi Elea a depus cerere de chemare în judecată împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova, Comisia de licențiere a profesiei de avocat cu privire la constatarea neexaminării în termen legal a cererii și lezarea drepturilor și libertăților, constatarea întrunirii cerințelor legale prevăzute de art. 10 din Legea cu privire la avocatură nr. 1260-XV din 19.07.2002, pentru exercitarea profesiei de avocat, precum și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil cu privire la admiterea în profesia de avocat, cu eliberarea licenței de avocat.

Prin hotărârea din 21 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis parțial acțiunea. S-a constatat faptul neexaminării de către Comisia de licențiere a profesiei de avocat în termen legal, a cererii nr. 2991/2021 din 07 decembrie 2021 depusă de Elena Jenunchi cu lezarea drepturilor și libertăților Elenei Jenunchi, precum și întrunirea cerințelor legale prevăzute de art. 10 din Legea cu privire la avocatură nr. 1260-XV din 19 iulie 2002, în redacția Legii pentru modificarea Legii nr.1260/2002 cu

privire la avocatură nr. 67 din 22 aprilie 2021, la momentul depunerii cererii nr. 2991/2021 din 07 decembrie 2021, pentru exercitarea de către Elena Jenunchi a profesiei de avocat. S-a obligat Comisia de licențiere a profesiei de avocat, de a emite actul administrativ individual favorabil în privința Elenei Jenunchi cu privire la admiterea Elenei Jenunchi în profesia de avocat în temeiul art. 10 din Legea cu privire la avocatură nr. 1260-XV din 19 iulie 2002, în redacția Legii pentru modificarea Legii nr.1260/2002 cu privire la avocatură nr. 67 din 22 aprilie 2021, în vigoare la momentul depunerii cererii nr. 2991/2021 din 07 decembrie 2021.

La 20 decembrie 2022, Uniunea Avocaților din Republica Moldova a contestat cu apel hotărârii din 21 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând casarea integrală a acesteia și pronunțarea unei noi decizii prin care acțiunea să fie respinsă integral. Totodată, apelantul a indicat că motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul le va prezenta ulterior într-o cerere de apel suplimentară după ce va lua cunoștință de hotărârea integrală a primei instanțe.

Prin încheierea din 05 iulie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost declarat inadmisibil apelul depus de Uniunea Avocaților din Republica Moldova, pe motiv că motivarea apelului nu a fost depusă în termenul prevăzut de lege.

La 14 august 2023, prin intermediul poștei electronice, Uniunea Avocaților din Republica Moldova a depus recurs împotriva încheierii din 05 iulie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea încheierii contestate cu adoptarea unei noi încheieri și remiterea cauzei spre rejudecare, la etapa admisibilității apelului.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu încheierea contestată, prin faptul că hotărârea motivată a primei instanțe nu a fost expediată și avocatului acesteia care îi reprezintă interesele în baza mandatului avocațial întocmit în modul prevăzut de lege și anexat la materialele cauzei.

Afirmă recurenta că, eliberând împuterniciri de reprezentare a mizat pe faptul că toate actele de procedură vor fi notificate reprezentantului.

Susține că datorită omisiunii instanței de fond de a expedia copia hotărârii motivate și reprezentantului recurentului/apelantului nu a fost depus apelul motivat în termen de către reprezentantul acesteia.

Conform art.241 alin.(1) din Codul administrativ, încheierile primei instanțe și ale instanței de apel pot fi contestate cu recurs, separat de hotărâre, în cazurile prevăzute de prezentul cod și de alte legi.

În conformitate cu art.242 din Codul administrativ recursul împotriva încheierii judecătorești se depune motivat la instanța de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat încheierea contestată la 05 iulie 2023, fiind notificată recurentului Uniunea Avocaților din Republica Moldova la 02 august 2023, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică, anexat la materialele cauzei (f.d.91-92).

Recursul a fost depus de recurentul Uniunea Avocaților din Republica Moldova la 14 august 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.94-96).

Astfel, instanța de recurs consideră că, recurentul Uniunea Avocaților din Republica Moldova s-a conformat prevederilor legale și a respectat termenul instituit de legiuitor la articolul 242 din Codul administrativ, pentru demararea căii de atac în ordine de recurs.

Prin prisma art.191 alin.(5) din Codul administrativ Curtea Supremă de Justiție soluționează cererile de recurs împotriva hotărârilor, deciziilor și încheierilor curților de apel.

Conform art.243 alin.(2) din Codul administrativ instanța competentă soluționează recursul împotriva încheierilor judecătorești fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, instanța competentă poate cita participanții la proces.

La 04 octombrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat tuturor participanților la proces copia recursului depus de Uniunea Avocaților din Republica Moldova, acordând posibilitatea depunerii referinței (f.d. 103).

Intimații nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referință la cererea de recurs, până la data examinării recursului.

Studiind actele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul depus de Uniunea Avocaților din Republica Moldova și de a menține încheierea din 05 iulie 2023 a Curții de Apel Chișinău, din următoarele motive.

Conform art.243 alin.(1) lit.b) din Codul administrativ examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța adoptă una dintre următoarele decizii: respinge recursul.

Din materialele cauzei rezultă că, prin încheierea din 05 iulie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost declarat inadmisibil apelul depus de Uniunea Avocaților din Republica Moldova împotriva hotărârii din 21 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, pe motiv că apelanta Uniunea Avocaților din Republica Moldova nu a depus motivarea apelului în termenul stabilit la art.232 alin.(2) Cod administrativ.

Instanța de apel a reținut că, deși Uniunii Avocaților din Republica Moldova i-a fost notificată hotărârea motivată a primei instanțe la 20 februarie 2023, ultima, însă, nu a depus motivarea apelului în termenul stipulat de articolul 232 alin.(2) din Codul administrativ.

În conformitate cu art.236 alin.(1) și (2) lit.e) din Codul administrativ, instanța de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului. Dacă este inadmisibil, apelul se declară ca atare printr-o încheiere susceptibilă de recurs. Apelul se declară inadmisibil în special când motivarea apelului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art.232 alin.(2).

Potrivit prevederilor art.232 alin. (2) din Codul administrativ, motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată.

Totodată, regulile generale ce țin de calcularea termenelor în materie de contencios administrativ sunt reglementate prin prisma art.195 din Codul administrativ potrivit cărora procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

În conformitate cu art.110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art.111 alin.(1)-(4) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească. Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului. Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.

Potrivit art.113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Pornind de la prevederile legale menționate supra, Completul de judecată menționează că termenele procedurale stabilesc regimul optim pentru realizarea justiției, fiind o modalitate de ordonare a realizării acțiunilor procedurale și fortificare a securității raporturilor juridice. Exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, căror li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Hotărârea motivată din 21 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost notificată Uniunii Avocaților din Republica Moldova la 20 februarie 2023, prin intermediul poștei terestre la adresa indicată de ultima în cererea de apel nemotivată și prin intermediul căreia a fost recepționată și expediată corespondența pe parcursul examinării cauzei de instanțele ierarhic inferioare (f.d. 82).

Totodată, se reține că, hotărârea motivată din 21 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost publicată pe Portalul Național al Instanțelor: www.instante.justice.md.

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, hotărârea motivată a instanței de fond a fost notificată recurentei/apelantei Uniunea Avocaților din Republica Moldova la 20 februarie 2023.

Potrivit art.223 din Codul administrativ, hotărârile și alte acte de dispoziție prin care se stabilesc termene, precum și numirea ședințelor și citațiile se notifică participanților la proces conform art.96–114.

Potrivit art.96 alin.(1) din Codul administrativ, notificările și comunicările către participanții la procedura administrativă se realizează în orice formă de comunicare adecvată, rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor. Comunicarea prin mijloace electronice are prioritate dacă este adecvată obiectului comunicării și acceptată de participantul la procedură.

Din dispozițiile art.97 alin.(1) și (3) din Codul administrativ, notificarea este comunicarea, dispusă de autoritatea publică, a unui înscris în forma stabilită de prezentul cod. Autoritatea publică poate alege între următoarele forme de notificare: a) notificare prin act de recunoaștere a recepționării; b) notificare prin poștă cu act de notificare; c) notificare prin poștă cu scrisoare recomandată.

Astfel, termenul de prezentare a motivării apelului, în baza art.232 alin.(2) din Codul administrativ, fiind de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate, a început să curgă de la data de 21 februarie 2023 și a expirat la data de 22 martie 2023, zi de miercuri.

În pofida acestui fapt, nici în momentul emiterii încheierii din 05 iulie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost declarat inadmisibil apelul depus de Uniunea Avocaților din Republica Moldova motivarea apelului nu a fost depusă. În acest sens, este justă concluzia instanței de apel cu privire la încălcarea de către Uniunea Avocaților din Republica Moldova a obligației prevăzute de art. 232 alin.(2) din Codul administrativ. Or, din interpretarea corectă a prevederilor normei legale citate, este de înțeles că termenul prezentarea motivării apelului curge din momentul notificării hotărârii integrale.

În același context, după cum a fost reiterat supra, termenul stabilit de lege pentru exercitarea obligației procesuale (depunerea apelului motivat) se calculează exclusiv din momentul notificării hotărârii integrale, iar în cazul în care participantul la proces, la caz Uniunea Avocaților din Republica Moldova, a omis acest termen, urma să invoce motivele omiterii (comunicarea defectuoasă a actului de procedură, recepționarea cu întârziere a hotărârii etc.) într-o eventuală cerere de repunere în termen și expres să solicite acest fapt.

Completul de judecată apreciază critic, și ca urmare va respinge, argumentele recurente cu privire la faptul că hotărârea integrală nu a fost expediată și avocatului cu care are relații contractuale, or, în pofida desemnării unui reprezentant împuternicit, *participantul, la caz, Uniunea Avocaților din Republica Moldova, era în drept să întreprindă ea însuși acțiunile procedurale de a se interesa de soarta dosarului respectiv și de a depune apelul motivat în interiorul termenului legal, după caz, să solicite repunerea în termen a apelului motivat, ceea ce nu a fost realizat de către ultima.*

Jurisprudența CtEDO reiterează obligația părții de a lua măsurile necesare pentru protecția drepturilor sale de acces la justiție, inclusiv prin manifestarea diligenței în exercitarea drepturilor sale procedurale și a interesului față de soarta dosarului vizat (cauza van Harn vs. Germania, hotărâre din 11 septembrie 2007, cauza Pîrnău ș.a. vs. Republica Moldova, hotărâre din 31 ianuarie 2012 și cauza SA Universul vs. Republica Moldova, hotărâre din 10 iulie 2012).

Urmare, cunoscând despre o hotărâre defavorabilă și despre motivele de fapt și de drept care au stat la baza emiterii acestei hotărâri, Uniunea Avocaților din Republica Moldova, având obligația de a depune motivarea apelului într-un termen stabilit de lege, nu a livrat nici un argument plauzibil din care cauză nu procedat conform cadrului legal.

Reținând cele constatate, precum și obligația părților și participanților la proces de a se folosi cu bună-credință de drepturile procedurale, Uniunea Avocaților din

Republica Moldova urma să depună motivarea apelului în conformitate cu exigențele legii în termenul stabilit de lege.

Completul de judecată reține că, „dreptul la o instanță” nu este absolut. Acesta poate fi, prin natura sa, supus limitărilor, deoarece dreptul de acces, prin sine, cere reglementare din partea statului. Garantând părților în litigiu un drept efectiv de acces la o instanță care să hotărască asupra „drepturilor și obligațiilor lor cu caracter civil”, articolul 6 § 1 acordă statului dreptul de a alege liber mijloacele care să fie utilizate în acest scop.

În acest sens, Curtea Europeană a statuat că restricția impusă accesului la o instanță judecătorească sau un tribunal nu va fi compatibilă cu articolul 6 § 1, decât dacă aceasta urmărește un scop legitim și există o proporționalitate rezonabilă între mijloacele folosite și scopul legitim urmărit (a se vedea, *Tinnelly & Sons Ltd and Others și McElduff and Others vs. the United Kingdom*, hotărârea din 10 iulie 1998).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, soluția emisă de către instanța de apel este una întemeiată legal și în corespundere cu circumstanțele cauzei, or argumentele și probele invocate în susținerea cererii de recurs sunt contrare legislației procesuale și lipsite de relevanță.

La acest capitol se rețin dispozițiile art.24 alin.(1) din Codul administrativ, care cert stipulează că, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți. Buna-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, or, termenul de apel prevăzut la art.232 din Codul administrativ, este considerat un termen imperativ, absolut și peremptoriu, astfel că, nerespectarea acestuia atrage drept consecință decăderea părții din dreptul de a mai exercita această cale de atac.

Astfel, Uniunea Avocaților din Republica Moldova fiind interesat de soluționarea prezentului litigiu în ordine de apel, nu a depus diligența necesară ca să-și îndeplinească obligațiile sale procedurale cu bună-credință, în vederea depunerii motivării apelului în interiorul termenului legal, cu solicitarea, după caz, a repunerii în termen a actului de procedură în conformitate cu legislația în vigoare.

Urmare, argumentele invocate în cererea de recurs sunt neîntemeiate și nu constituie temei de anulare a încheierii recurate, care este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil în sensul art.6 din CEDO.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că încheierea instanței de apel este întemeiată și legală, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține încheierea contestată.

În conformitate cu art.243 alin.(1) lit.b) și alin.(2) din Codul administrativ, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Uniunea Avocaților din Republica Moldova.

Se menține încheierea din 05 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Jenunchi Elena împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova, Comisia de licențiere a

profesiei de avocat cu privire la constatarea neexaminării în termen legal a cererii și lezarea drepturilor și libertăților, constatarea întrunirii cerințelor legale prevăzute de art. 10 din Legea cu privire la avocatură nr. 1260-XV din 19.07.2002, pentru exercitarea profesiei de avocat, precum și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil cu privire la admiterea în profesia de avocat, cu eliberarea licenței de avocet.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Diana Stănilă

Mariana Pitic